

Nieuw organiseren in tijden van complexiteit en onzekerheid

onnodig overleg en vergaderen. Tijd die dus niet kunnen gebruiken voor het vangen van boeven, het verzorgen van patiënten, het 'zelfstandig' laten wonen van ouderen of de ontwikkeling van kinderen.

Op zoek naar inzicht

Wat zien we om ons heen? Veel gefrustreerde professionals en ontevreden en boze burgers. Wat gaat er mis? vraagt de schrijver zich af. Waardoor ontstaan er grote kloven tussen werkvloer en top, tussen professionals en bestuurders, tussen burgers en politici, tussen stad en platteland, hoog-en laagopgeleiden, tussen mensen en instituten? Waarom werkt het niet meer?

Kuiken vraagt zich af of het leven te complex is geworden om het te organiseren. Zijn we te veel bezig met onze eigen belangen om het geheel te kunnen overzien? Hebben we geen vertrouwen meer in elkaar? Deze grote vragen probeert Ben Kuiken in dit boek te beantwoorden.

En daar slaagt hij uitstekend in. Hij laat zien wat we misschien eigenlijk wel weten, dat maatschappelijke en organisatievraagstukken zo complex en taai zijn en dat onze 'oude' manieren om problemen te benaderen volledig falen. Problemen worden in mootjes gehakt en voor elk afzonderlijk onderdeel een oplossing bedacht. Maar dan krijg je schijnoplossingen, die alleen maar voor meer problemen zorgen.

Heldere uitleg

Complexe vraagstukken vragen om een heel andere aanpak. Je kunt ze niet oplossen. Je kunt er hooguit mee leren omgaan. En dat laatste, ermee omgaan, dat maakt hij duidelijk in dit boek. Hij noemt mooie voorbeelden van praktijken en geeft heldere uitleg van filosofische denkbeelden van kort of lang geleden.

Die voorbeelden hebben ook weer een gevaar

in zich. Want we maken die voorbeelden graag te groot, zegt Kuiken. We plaatsen die weer op een voetstuk, waar ze vervolgens weer vanaf kunnen vallen op het moment dat er mogelijk toch iets aan mankeert. Zo zien we in de thuiszorg Buurtzorg eerst als mooi, inspirerend voorbeeld, daarna wordt het een schietschijf waar critici zo veel mogelijk pijlen op afvuren.

Hij laat goed zien waar het de werknemer om gaat. Je moet weten waar je mee bezig bent. Niet met kaartjes controleren in de trein, maar met het zo comfortabel mogelijk verzorgen van het vervoer van mensen. Dat is de missie van het spoorbedrijf. Maar wat betekent dat dan voor de medewerkers? Hoe maken zij zich van betekenis voor anderen en voor zichzelf?

Ben Kuiken beschrijft de onmogelijkheid van controle en beheersing, en de menselijke drang om dingen beter te maken. De drang om te pielen en te klungelen, om zo de wereld wat meer naar onze hand te zetten. Zo dragen we bij aan wat er ontstaat, of je het nou wilt of niet. Want dat is het kenmerk van complexiteit: ook als je niets doet, gebeurt er iets. Dan kan je maar beter zorgen dat er iets gebeurt wat voor jou zin maakt.

De zinmakers, nieuw organiseren in tijden van complexiteit en onzekerheid | Ben Kuiken | 192 pagina's | uitgeverij Business Contact, Amsterdam/Antwerpen | 2018

Deze recensie is geschreven door Marianne van Duuren, Maatschap van Duuren, van Zuylen & partners. W: dzmaatschap.nl

Moed, nieuwsgierigheid en veerkracht bij kinderen stimuleren

Er is zoveel wat een volwassene een kind toewenst: geluk, emotionele kracht, academisch succes, sociale vaardigheden, een sterk zelfbeeld en meer. Maar waar moet je beginnen? Op welke eigenschappen moet je je richten om ze te helpen een gelukkig en betekenisvol leven te leiden?

Daniel J. Siegel is hoogleraar klinische psychiatrie aan de Universiteit van Californië en Tina Payne Bryson is kinder- en jeugdpsychotherapeute. De twee auteurs geven in dit boek vanuit hun theoretische expertise en praktijkervaring antwoord op de hierboven gestelde vraag. De essentie daarvan is dat je als ouder en professionele opvoeder het kind helpt het 'Ja-brein' te ontwikkelen. Het Ja-brein heeft vier kenmerken: evenwicht, veerkracht, inzicht en empathie.

Innerlijk kompas

Zoals de auteurs zelf toelichten: 'Kinderen kunnen in woede uitbarsten of zich juist terugtrekken bij uitdagingen, onaangename klussen of zaken waar al snel ruzie over is, zoals schermtijd, huiswerk, hoe laat naar bed. Ze reageren dan reactief. Dat is een Nee-brein-reactie.' 'Maar je kunt je kind leren om het leven meer 'open' tegemoet te treden, ook als het tegenzit. Als je het Ja-brein stimuleert, zijn kinderen nieuwsgieriger, creatiever en minder bang om fouten te maken. Ook zijn ze dan flexibeler en veerkrachtiger bij tegenslagen en lastige gevoelens. Ze handelen vanuit een duidelijk innerlijk kompas, dat ze richting geeft bij hun beslissingen en hun relaties met anderen.'

Breinstrategieën

In 'Het Ja-brein' geven de auteurs ouders en pedagogische professionals praktische handvatten en strategieën om negatief gedrag, agressie en angst bij te sturen, en om het vermogen van het kind tot positief gedrag te vergroten. Na de inleiding over het 'Ja Brein' worden de vier kenmerken van het 'Ja Brein' besproken. De auteurs introduceren het begrip van de 'groene', 'rode' en 'blauwe' zone in het

brein, voor de regulatie van het lichaam, emoties en gedrag. Het 'Ja-brein' ondersteunt de gezonde flexibiliteit van de 'groene mentale zone'. Kinderen hebben een volledige set van 'mentale voedingsstoffen' voor het brein en relaties nodig om optimaal te kunnen functioneren. Hiervoor beschrijven de auteurs de 'gezonde breinshijf met zeven dagelijkse activiteiten' voor optimale hersenstof. De breinprincipes leggen de auteurs uit in toegankelijke en meeslepende tekst en concrete voorbeelden. Dit wordt ondersteund met illustraties die je met kinderen zelf kunt bespreken of, nog mooier, zelf kunt maken voor hun eigen situatie. Aan het eind van het boek worden conclusies gegeven en is er een praktische samenvatting van 'breinstrategieën voor op de koelkast'. De auteurs richten zich op opvoeders van kinderen van 4 tot 12 jaar. Het boek is geschreven vanuit het perspectief van de ouder en hun kind.

Bruikbaarheid

Heel eerlijk gezegd moet ik iets toegeven. Ik heb mij helemaal laten meeslepen door de toegankelijke manier van schrijven en de inhoud van de verschillende breintheorieën en denkstrategieën. De kinderen en de opvoedsituaties zag ik helemaal voor me. Ik ging meteen erg letten op de manier van communiceren van mijzelf, mijn collega's en naasten. En onderdelen van de theorie heb ik tijdens het lezen van het boek gedeeld met enkele ouders. Zij werden er erg enthousiast van. Het boek heb ik aan mijn deelnemers van de pedagogisch-coachopleidingen laten zien, ook zij werden geïnspireerd door de praktische zienswijze en noteerden de titel van het boek. Er is echter een heel groot 'maar' bij dit boek. De openingsvraag wordt beantwoord,

maar de lezer blijft met een belangrijke nieuwe vraag zitten. Op welke wetenschappelijke inzichten zijn de breintheorieën gebaseerd, naast de eigen praktijk en onderzoekervaring van de twee auteurs? Is het onderzoek van de twee auteurs 'evident based' uitgevoerd? Er is geen enkele literatuurverwijzing opgenomen. Zo eindigt het lezen van dit inspirerende boek toch nog een beetje met een kater.

Filmpjes

Eerder verscheen van dezelfde auteurs 'Het hele brein, het hele kind. Twaalf revolutionaire strategieën om de ontwikkeling van je kind te stimuleren'. In dit boek laten de auteurs de lezer kennismaken met twaalf strategieën om de ontwikkeling van het kind in de leeftijd van 0 tot 12 jaar te stimuleren. De auteurs vertellen hoe het kinderbrein zich ontwikkelt en hoe inzichten uit de neuropsychologie je kunnen helpen bij het opvoeden. Ook dit boek is zeer toegankelijk geschreven en gebaseerd op baanbrekend onderzoek. Maar ook dit boek mist literatuurverwijzingen naar evident based onderzoek. Als je bij YouTube zoekt naar Daniel J. Siegel, dan vind je diverse boeiende filmpjes over hersenontwikkeling.

Het Ja-brein, moed, nieuwsgierigheid en veerkracht bij je kind stimuleren | Daniel J. Siegel en Tina Payne Bryson | 200 pagina's | uitgeverij Scriptum | 2018

Deze recensie is gemaakt door Clarine de Leve, pedagoge en directeur van www.e-schoolkinderopvang.nl E: c.de.leve@vuyvojoopleiden.nl